

[III p. 10]

QUONIAM Igitur prosa decima in qua incipit ostendere in
quo ~~per~~ beatitudo sit constituenda. Et circa hoc duo facit.
 Primo ostendit in quo sumnum bonum situm est. Secundo reducit
~~Boecium~~[†] in cognitionem quorundam que se ignorare supra confessus
 est prosa undecima ibi ASSENTIOR. Circa primum duo facit. Primo
 enim ostendit in quo istud bonum sit situm. Secundo ^u invitat
 homines ad querendum istud bonum metro decimo ibi HUC OMNES.
 Circa primum duo facit. Primo continuando se ad precedentia dat
 suam intentionem. Secundo prosequitur intentum ibi (4) IN QUO.
 Dicit ergo: Igitur o Boeci QUONIAM VIDISTI scilicet in precedentibus
 QUE SIT FORMA BONI IMPERFECTI, QUE ECIAM PERFECTI, NUNC REOR id
 est opinor DEMONSTRANDUM QUONAM HEC PERFECCIO FELICITATIS
² CONSTITUTA SIT. Deinde cum dicit (4) IN QUO ostendit in quo
 perfeccio felicitatis sit constituta et circa hoc duo facit.
 Primo ostendit aliquam talem perfectam felicitatem esse. Secundo
 docet in quo sit talis perfecta felicitas ibi (22) QUO VERO, INQUIT.
 Circa primum duo facit. Primo ostendit inquirendum et probandum
 esse quod aliqua perfecta felicitas sit. Secundo ³ hoc probat ibi
 (7) SED QUIN EXISTAT. Dicit ergo primo (4) IN QUO scilicet
^u investigando ubi perfecta felicitas sit ILLUD ARBITROR INQUIRENDUM

-----
 1 cognitionem RPO cognitione J / 2 sit RPO sita J / 3 secundo
 RPG in secundo J in secunda O /

ESSE PRIMUM AN ALIQUOD HUIUSMODI BONUM QUALE PAULO ANTE scilicet prosa nona DIFFINISTI scilicet me docente POSSIT EXISTERE IN NATURA RERUM, NE CASSA YMAGO COGITACIONIS PRETER HANC REI VERITATEM NOS DECIPIAT ⁴ vanitas enim et deceptio est inquirere⁵ de eo quod nichil est ubi sit. Deinde cum dicit (7) SED QUIN EXISTAT demonstrat esse aliquam perfectam felicitatem et perfectum bonum sumpta ratione ex gradibus encium dicens SED NEQUIT NEGARI QUIN EXISTAT scilicet in rerum natura perfectum bonum et perfecta felicitas SITQUE HOC VELUTI QUIDAM FONS OMNIUM BONORUM et hoc ideo (9) OMNE ENIM QUOD IMPERFECTUM ESSE DICITUR ILLUD PERHIBETUR ESSE IMPERFECTUM DIMINUCIONE PERFECTI. (11) QUO FIT UT SI IN QUILIBET id est in aliquo GENERE⁶ IMPERFECTUM QUID⁷ id est aliquid ESSE VIDEATUR, IN EO scilicet genere NECESSE QUOQUE SIT ESSE ALIQUID PERFECTUM. (14) ETENIM SUBLATA id est circumscripta PERFECCIONE NEC FINGI QUIDEM POTEST UNDE EXTITERIT ILLUD QUOD PERHIBETUR IMPERFECTUM quod enim est imperfectum non potest esse primum in natura. (16) NEQUE ENIM NATURA RERUM⁸ CEPIT EXORDIUM A DIMINUTIS CONSUMMatisque quod autem non est primum necesse est esse ab aliquo priori et sic necesse est pervenire ad aliquid perfectum quod est primum a quo

4 inquirere RPO inquerere J / 5 aliquo genere RPO genere aliquo J /

6 imperfectum quod RPO imperfectum sit quid J / 7 natura rerum JRD
naturaliter PPeGO /

progreditur natura ad posteriora imperfecta secundum ordinem
 create et creati et ideo subdit SED PROCEDENS scilicet ⁸ natura
 AB INTEGRIS ABSOLUTISQUE scilicet a nullo alio dependentibus
 DILABITUR IN HEC EXTREMA ATQUE EFFETA⁹ id est infructuosa que
 sunt ultima creatorum ¹⁰ et ita non sunt ulterius causa alicuius.
 Hoc est ergo maior sue rationis scilicet in quocumque est
 invenire aliquid imperfectum in eodem erit reperire perfectum ¹¹
 cui ¹² adiungit minorem¹⁴ dicens (19) QUOD SI EST¹⁵ id est quia
 est QUEDAM IMPERFECTA FELICITAS BONI FRAGILIS UTI PAULO ANTE
 MONSTRAVIMUS scilicet a principio ¹⁶ huius tertii ¹⁶ usque ad
 prosam ¹⁷ nonam NON ¹⁸ POTEST DUBITARI¹⁸ scilicet quin concludatur
 NECESSARIO ESSE ALIQUAM SOLIDAM PERFECTAM. Quod concedens
 Boecius dicit (21) FIRMISSIME, INQUAM, VERRISSIMEQUE scilicet quia
 demonstrative CONCLUSUM EST. Deinde cum dicit (22) QUO VERO
 ostendit¹⁹ in quo ista¹⁹ felicitas sit sita. Et circa hoc tria

8 scilicet PGO id est RJ / 9 effeta PGO effecta RJ /
 10 creatorum PGO creantorum (?) J / 11 hoc est RPO hoc J /
 12 reperire perfectum PGO reperire aliquid perfectum J / 13 cui
RPO cuius J / 14 minorem JROD quatuor P alias PeG / 15 est
RPPeGD uti est J om. O / 16 principio huius tertii PPeGM prosa
 prima huius libri tertii J (secunda O) / 17 pronam ex pronam
 pronam J / 18 non potest dubitari RPG dubitari non potest J /
 19 ostendit in quo ista JRO om. PPeG /

20

facit. Primo ostendit propositum. Secundo concludit quandam conclusionem correlativam^u ibi (80) SUPER HEC, INQUIT.²¹
u Tercio mo^vet quandam²³ dubitacionem et solvit eam ibi (92)
ATQUI HOC QUOQUE. Circa primum duo facit. Primo ostendit istam perfectam felicitatem constitutam in Deo: Secundo ostendit, modum per quem est in eo ibi (39) SED QUESO, INQUAM. Quantum ad primum primo excitat attencionem Boecii quantum ad id quod intendit dicens O Boeci, iam demonstratum est tibi esse aliquod perfectum bonum et perfectam felicitatem VERO CONSIDERA²⁴ scilicet ex hiis que nunc dictura sum QUO HABITET. Secundo cum dicit (23) DEUM RERUM ostendit quo²⁵ habitet hoc perfectum bonum. Et primo modo demonstratoris premittit quandam communem conceptionem animi que (scilicet communis animi concepcio) est saltem quoad sapientes. Secundo ex illa²⁶ arguit ibi (27) ITA VERO DEUM.²⁷
Dicit ergo (24) COMMUNIS COMCEPCIO HUMANORUM ANIMORUM PROBAT id est approbat DEUM ESSE BONUM PRINCIPEM RERUM OMNIUM. Et quidem Deum esse rerum principem omnes uelud communem conceptionem admittebant. Sed quia Pictagorici rerum principia posuerunt esse duo unum bonum et aliud malum, ne aliquis huius modi occasione

-----
20 quandam RPO quondam J / 21 corelac' am R corel' PPe cor^{a1}' G
corelariam JO / 22 inquidem J / 23 quandam RPO quondam J /
24 vero considera JOD vero pro sed considera R considera vero PG /
25 quo RP in quo JO / 26 illa JO ipsa R hoc GP / 27 deum RPG
dictum J dicta O /

hanc conceptionem animi negaret, hoc ideo ex eo quod significatur per nomen manifestat, sicut philosophus contra negantes principia arguit per significatum nominis quarto metaphysice. Est autem adverendum quod Deus dicitur a theos Grece ²⁸ quod quamvis secundum Ioannem Damascenum libro primo sentenciarum capitulo non aicatur vel a thein quod est foyere vel ab ethin quod est ardere vel a theaste quod est considerare. Tamen secundum usum loquencium precipue in lingua Latina intelligitur per hoc nomen Deus a quocumque audiente significari ²⁹ id quod maius ³⁰ vel melius cogitari non potest. Unde dicit beatus Augustinus libro primo de doctrina christiana capitulo decimo: 'omnes Latine lingue scios, cum aures eorum sonus iste tetigerit, scilicet quo profertur 'Deus,' movet ad cogitandam excellentissimam quandam immortalemque naturam. Et capitulo undecimo docens quomodo cogitatur deus dicit ita: cogitatur ut aliquid quo nichil sit melius illa conetur cogitacio attingere. Ex eo ergo quod communi conceptu intelligitur cum dicitur 'Deus' ostendit Deum ³² esse principem bonum ³² dicens (25) NAM CUM NICHIL QUEAT EXCOGITARI MELIUS DEO scilicet ut ipsum vocabulum de suo significato importat

Cf. II, x.

28 grece RPO ergo J / 29 significari RGPe significati P signari JO

30 maius RPPe magis JO / 31 scios JO scias RP sciens GPe sciunt D /

32 deum esse principem bonum (omnium Pe) RPO esse principem deum omnium J /

C. F. D. f. P. O. R. H. I. L. C. G.

QUIS DUBITET BONUM ESSE ID QUO NICHIL EST MELIUS ? quasi
diceret nullus. Deinde cum dicit (27) ITA VERO arguit suum
intentum tali racione. Perfectum bonum est ^u yera beatitudo.
Sed in Deo est perfectum bonum. Ergo in Deo est ^u yera ³³
beatitudo. Minorem ³⁴ declarat ex predicta communi ³⁵ concepcione
et quadam propositione declarata in demonstracione precedente
scilicet quod priora sunt perfecta imperfectis unde dicit VERO ³⁵
RACIO DEMONSTRAT³⁶ ITA BONUM ESSE DEUM UT CONVINCAT id est
infallibiter concludat IN EO scilicet Deo PERFECTUM QUOQUE
BONUM ESSE. (29) NAM NI³⁷ TALE SIT id est nisi Deus sit tale
bonum quod sit perfectum NON POTERIT ESSE PRINCEPS OMNIUM RERUM
quod est contra communem conceptionem iam positam. Et tamen
quod hoc sequatur si Deus non sit perfectum bonum probat: si
enim non sit perfectum bonum (30) ERIT ALIQUID PRESTANCIUS EO
POSSIDIENS BONUM PERFECTUM; NAMQUE ³⁸ OMNIA PERFECTA CLARUERUNT
ESSE PRIORA MINUS INTEGRIS id est imperfectis.³⁹ Hoc enim
precedenti demonstracione declaratum est (33) QUARE NE RACIO
PROCEDAT IN INFINITUM scilicet sic arguendo: imperfectum non

33 yera JO perfecta RPG / 34 minerem J / 35 communi JO animi PG
communi animi R / 36 ^u yero racio demonstrat JO ideo nemo demonstrat
G vero demonstrat P vero pro sed ideo demonstrat R / 37 in J /
38 namque JORD nam PG / 39 imperfectis JORD perfectis PG /

[III p. 10]

poteſt esse primum: ergo erit ab alio⁴⁰ priori; quod⁴¹ si sit imperfectum,⁴² erit item⁴³ ab alio priori⁴⁴ et ita in infinitum. Quod ne⁴⁴ contingat CONFITENDUM EST SUMMUM DEUM PLENISSIMUM ESSE SUMMI PERFECTIQUE BONI et sic minor racionis sue cui adiungens maiorem dicit (36) SED CONSTITUIMUS id est probavimus supra prosa nona PERFECTUM BONUM ESSE VERAM BEATITUDINEM; Igitur restat concludendum⁴⁵ quod NECESSSE EST VERAM BEATITUDINEM SITAM ESSE IN SUMMO DEO cui assenciens Boecius dicit (38) ACCIPIO, INQUAM, NEC EST⁴⁶ QUOD ULLO⁴⁶ MODO QUEAT CONTRADICI. Deinde cum dicit (39) SED QUESO ostendit per quem modum beatitudo est in Deo: scilicet non sicut aliquid distinctum ab eo sicut accidens a subiecto sed sicut idem cum ipso. Et hoc probat duabus racionibus. Secunda incipit ibi (68) RESPICE, INQUIT.⁴⁷ Prima racio talis est.⁴⁸ Summum bonum est⁴⁹ vera beatitudo; sed Deus et summum bonum⁴⁹ sunt idem: ergo Deus est beatitudo.

OP
 40 alio OPGD aliquo JR / 41 quod sit sit . . . alio priori om. JR /
 42 imperfectum OGD imperfecta P / 43 item DG iam O / 44 ne ORG
 non PJD / 45 concludendum JO concludere R concludendo G
 (concludendum . . . beatitudinem om. P) / 46 est quod ullo G
 est quod nullo P est quidem quod nullo R quidem quod nullo J
 est quidam quod ullo O / 47 inquit R inquam J in quem O om. PG /
 48 est RPG om. JO / 49 est ^uvera (ipsa RO) beatitudo sed deus
 et summum bonum RPGO om. J /

Et nota⁵⁰ quod loquitur hic Boecius⁵⁰ de beatitudine qua⁵¹ Deus
 est beatus non de beatitudine qua homo vel angelus est beatus,
 quia illa beatitudo secundum sui essenciam est quid creatum⁵²
 cum sit operatio creature. Maior huius rationis patet ex dictis
 prosa nona. Minorem probat⁵³ et circa eius probacionem⁵⁴ sic,
 procedit. Primo enim Boecium ad sanum intellectum istius
 propositionis iam probate, scilicet Deum esse plenissimum summi
 atque perfecti boni, excitat dicens (39) SED QUESO TE o Boeci
 INQUIT scilicet Philosophia VIDE QUAM SANCTE ATQUE INVIOLABILITER
 ID PROBES id est approbes id est videoas quod habeas sanctum et
 inviolabilem intellectum de ista conclusione quam concedis.
 Secundo quia per hanc exortacionem videtur quod possit intelligi
 dupliciter sane et non sane querit Boecius (42) QUONAM, INQUAM,
 MODO scilicet habebo sanum intellectum⁵⁵ huius ? Tercio ponit
 Philosophia verum propositionis intellectum⁵⁶ dicens (43) NE
 PRESUMAS HUNC PATREM OMNIUM RERUM scilicet Deum VEL ACCEPISSE

50 nota quod loquitur hic (om. O) JRO loquitur boecius PG /

51 qua RPO quia J / 52 creatum RPO cautus J / 53 minorem

probatur RO minor probatur G probat J / 54 probacionem RPO
 propositionem J / 55 intellectum huius tercio ponit philosophia
 (philosophia ponit PG) verum propositionis intellectum (intellectum
 propositionis PG) RPGO in... (reliqua om.) J /

EXTRINSECUS ILLUD SUMMUM BONUM QUO PERHIBETUR PLENUM ESSE VEL
 ITA NATURALITER HABERE, QUASI COGITES⁵⁶ DIVERSAM SUBSTANCIAM⁵⁷
 ESSE DEI HABENTIS BEATITUDINISQUE HABITE. Et hoc est minor
 rationis sue. Quarto cum dicit (47) NAM SI EXTRINSECUS probat
 hanc minorem: primo quoad hoc quod perfectum bonum quod est, in
 Deo non est acceptum extrinsecus; secundo quoad hoc quod non ita
 naturaliter habetur quod differat ab eo quod habet ibi (51) QUOD
 SI NATURA. Probat ergo primo quod Deus perfectum bonum non
 accepit⁵⁸ ab extrinseco dicens (47) NAM SI PUTES scilicet bonum
 quod est in deo extrinsecus acceptum POSSIS id est potes
 ESTIMARE PRESTANCIUS id est melius ID QUOD DEDERIT EO QUOD
 ACCEPIT quod est contra id quod concipimus⁵⁹ de Deo quia ut⁶⁰
 dictum est⁶⁰ concipimus Deum esse id quo nichil est melius.
 Unde subdit (49) SED CONFITEMUR DIGNISSIME HUNC scilicet Deum
 ESSE OMNIUM RERUM PRECELLENTISSIONUM. Deinde cum dicit (51)
 QUOD SI NATURA probat quod perfectum bonum non ita est in
 Deo naturaliter quod differat a⁶¹ substancia eius. Et hoc
 dupliciter: primo quod si differret a substancia Dei tunc

56 cogites JRO recogites PG / 57 diversam substanciam RPO

diversa substancia J / 58 non accepit R0 non accipiat P non
 accipit G quod habet non accepit J / 59 concipimus PG0
 accipimus R concepimus J / 60 ut dictum est JRO om. PG /
 61 est RPO quod J / 62 a RPO om. J /

2

oporteret quod esset ab aliquo priori unita. Unde commentator
 super 12. metaphysice dicit quod oportet omne compositum esse
 nomini. Unde dicit⁶⁴ (51) QUOD SI NATURA id est per naturam
 INEST scilicet summum bonum IBIDEM scilicet in Deo SED EST
 DIVERSUM RACIONE scilicet quiditativa secundum quam aliquid
 dicitur differre ab alio nullo intellectu existente (53) FINGAT
 QUI POTES: QUIS HEC DIVERSA CONTIUNXERIT? quasi diceret ad hoc
 inconveniens deducetur quod necesse est ponere aliquem
 priorem ista diversa coniungentem. Ex isto dicto Boecii videtur
 falsa esse opinio dicencium attributa differre in Deo secundum
 rationem que non est per opinionem intellectus cuius est racio
 accepta pro quiditate vel formalitate sive quocumque modo
 vocetur⁶⁹ quia talis diferencia compositionem realem faceret.
 Si quis vero dicat quod Boecius hic accipit rationem pro re
 utique verum dicit eo quod racio in re que non est per
 operacionem intellectus de necessitate res est et distinctio⁷¹
 talis rationis est realis. Non autem potest dici quod accipit

cl

-----

63 esset PGD essent JRO / 64 unde dicit RPGD dicit JQ /
 65 iie inē J / 66 ibidem scilicet in deo JR idem scilicet in deo
PGO scilicet in deo D / 67 inquiens J / 68 deducetur JRO
 inducetur PG / 69 quocumque modo vocetur JRO pro quocumque
vocitetur P pro quocumque modo vocitetur G / 70 unum J /
 71 distinccio PGO diffinicio J /

diversum racione pro diversitate que est per operacionem intellectus. Loquitur enim de tali diversitate que ~~est~~ aliquid ponit in Deo: aliter sue demonstraciones nullius momenti essent.

Diversitas autem que est ex sola operacione intellectus nichil ponit in Deo. (54) Secundo ⁷³ cum dicit POSTREMO probat ⁷⁴ idem ⁷⁵ alia racione dicens POSTREMO id est preterea QUOD EST DIVERSUM A QUALIBET RE ID NON EST ILLUD A QUO INTELLIGITUR ESSE DIVERSUM. (55) QUARE QUOD SUI NATURA DIVERSUM A SUMMO BONO EST ID NON EST SUMMUM BONUM ⁷⁶ si ergo summum bonum ita sit in Deo quod tamen secundum naturam est diversum ab eo sequitur quod Deus non sit summum bonum (57) QUOD NEFAS EST COGITARE DE DEO QUO NICHIL CONSTAT ESSE PRESTANCIUS ut conceptus vocabuli indicat secundum quod dictum est. Nec solum patet hoc ex conceptu vocabuli sed eciam ex hoc quod dictum est in communi concepcione quod est omnium princeps: nichil autem potest esse melius suo principio. (58) OMNINO id est generaliter ENIM NULLIUS REI NATURA ⁷⁷ POTERIT EXISTERE MELIOR PRINCIPIO SUO sic ergo conclusit ⁷⁸ suam minorem probatam dicens (60) QUARE

72 que RPO quod J / 73 ex RPO a J / 74 secundo cum dicit postremo probat J postremo probat PG om. R / 75 idem J enim idem O om. PGR / 76 bonum RPGO om. J / 77 non (nō) ex natura (nā) J / 78 concludit RGPO conclusit J /

QUOD OMNIUM PRINCIPIUM SIT scilicet Deus ID ENIM QUOD CONCLUSERIMUS VERISSIMA RACIONE BONUM ESSE SUBSTANCIA id est per substanciam sui. Cui assenciens Boecius dicit (62) PLENISSIME, INQUAM scilicet conclusum et probatum est. Igitur minori probate addit maiorem dicens SED SUMMUM BONUM ESSE BEATITUDINEM CONCESSUM EST. Quod concedens Boecius dicit (64) ITA EST, INQUAM. Concludit ⁸⁰ igitur Philosophia principale intentum dicens (64) ERGO, INQUIT, NECESSSE EST CONFITERI SIC: DEUM ESSE IPSAM BEATITUDINEM. Quod approbans Boecius dicit (65) NEC QUEO, INQUAM, REFRAGARI id est resistere et componitur de re et fragor -aris quod non est in usu PRIORIBUS id est premissis ex quibus ⁸² arguis ET CONSPICIO HOC ILLATUM ILLIS CONSEQUENS ESSE. Deinde cum dicit (68) RESPICE, INQUIT probat idem per aliam rationem dicens RESPICE, INQUIT scilicet Philosophia, o Boeci, quod beatitudo est in Deo sicut idem cum Ipso ⁸³ AN HINC

79 scilicet scilicet (.s.s) J / 80 concludit RPGO conclusit J /
 81 sic J sit PG om. RO / 82 quibus RPO quo J / 83 probat idem per aliam rationem dicens respice inquit philosophia o boeci quod beatitudo est in deo sicut idem cum ipso Q probat quod beatitudo est in deo sicut idem cum ipso per aliam rationem dicens respice scilicet inquit philosophia o boeci J probat (pro D) idem (hoc idem D) per aliam rationem dicens respice (respice om. R) inquit scilicet (scilicet om. M) philosophia o boeci RMD philosophia o boeci probat idem per aliam (aliquam PG) rationem dicens respice inquit PPeG /

id est ex hoc quod modo dicam IDEM QUOQUE scilicet quod iam per rationem unam firmatum est APPROBETUR FIRMIUS. Sumit autem pro principio (69) QUOD DUO SUMMA BONA NON POSSUNT ESSE QUE SINT A SE DIVERSA. (70) ETENIM LIQUET BONA QUE DISCREPANT ALTERUM NON ESSE QUOD ALTERUM SIT quasi diceret unum non est aliud: quare CUM⁸⁴ ALTERUM DESIT ALTERI NEUTRUM POTERIT ESSE PERFECTUM perfectum enim est cui nichil deest. (73) SED MANIFESTUM EST ID⁸⁵ NON ESSE SUMMUM QUOD NON SIT PERFECTUM; ERGO NULLO MODO POSSUNT ESSE DIVERSA EA BONA QUE SUNT SUMMA. (76) ATQUI id est certe ET BEATITUDINEM ET DEUM COLLEGIMUS⁸⁶ scilicet raciocinando et ex hiis que dicta sunt in prosa ista et supra in prosa nona ESSE SUMMUM BONUM; QUARE IPSAM scilicet naturam uel substanciam QUE SIT SUMMA DIVINITAS NECESSE EST ESSE SUMMAM BEATITUDINEM. Quam conclusionem approbat et commendat Boecius dicens (78) NICHIL, INQUAM, NEC VERIUS RE IPSA NEC FIRMIUS RACIOCINACIONE quia demonstrativa est NEC DEO DIGNIUS CONCLUDI POTEST. Hoc enim manifestat diuinam simplicitatem que ad nobilitatem nature spectat. Sic ergo patet beatitudinem ueram esse in Deo non sicut aliquid ab eo natura diuersum sed

84 cum JRO tamen PG / 85 id RP illud GO idem J / 86 collegimus PGO colligimus JR / 87 beatitudinem RPO bonitatem J / 88 demonstrativa RPO demonstratum J / 89 simplicitatem RPO sapientem J /

[III p 10]

sicut omnino idem re. Deinde cum dicit (80) SED SUPER HOC
 concludit ex dictis quandam conclusionem correlati^uam. Et
 duo facit. Primo enim ad eam recipiendam excitat attentionem-
 dicens (80) SUPER HOC,⁹⁰ INQUIT, scilicet Philosophia Igitur
 VELUTI GEOMETRE SOLENT ALIQUID INFERRE scilicet a latere
 DEMONSTRATIS PROPOSITIS QUE IPSI VOCANT PORISMATA id est
 apericiones quia talibus aperitur mens auditoris ad cognoscendum
 quedam latencia⁹¹ et dicuntur a poris que sunt subtilia foramina
 in corpore animalis per que exit sudor. Tale porisma ponit
 Euclides in propositione⁹² quarta libri secundi⁹² et alibi⁹³
 frequenter. (83) AUT EGO VELUTI CORRELARIUM⁹⁴ SUPER HEC
 scilicet que iam demonstrata sunt. Correlarium est premium
 alicuius certaminis et dicitur a corolla⁹⁵ quod est diminutivum^u
 a corona et transumitur ad conclusiones que velud quoddam
 premium disputacionis dantur. Secundo cum dicit (83) NAM QUONIAM
 ponit istud correlarium dicens NAM QUONIAM ADEPCIONE BEATITUDINIS
 FIUNT HOMINES BEATI⁹⁶ BEATITUDO VERO EST IPSA DIVINITAS ut iam

90 super hoc J sed RPG / 91 latencia RPG latencia iii.4. J /

92 propositione quarta libri secundi PG quarta propositione libri
 secundi RO propositione libri secundi J / 93 alibi RPG alii J /

94 coroliarium J / 95 coralla J / 96 diminutivum RG diminutum P
 dimitium J diminitivum O / 97 beati JR boni PG beatitudo O /

demonstratum est, MANIFESTUM EST HOMINES BEATOS FIERI
ADEPCIONE DIVINITATIS quam scilicet adipiscuntur non sic quod
sint essencialiter dii sed per quandam participationem sicud
et beatitudinem que essencialiter Deus est adipiscuntur
participando eam per quandam assimilacionem in operando que,
essencialiter est beatitudo creata SED UT IUSTICIE ADEPCIONE
FIUNT IUSTI, ADEPCIONE SAPIENCIE SAPIENTES, ITA NECESSSE EST
SIMILI RACIONE ADEPTOS DIVINITATEM DEOS FIERI ex quo concludit⁹⁸
dicens (88) ERGO OMNIS BEATUS DEUS EST. Tercio cum dicit (89)
SED NATURA respondet antipofore. Posset enim obici quod si
omnis beatus esset deus tunc essent plures dii, quod est
absurdum. Cui respondent⁹⁹ dicens quod inconveniens est ponere
plur^gs deos secundum naturam (89) SED NATURA UNUS QUIDEM
scilicet est Deus PARTICIPACIONE VERO NICHIL PROHIBET ESSE
QUAM PLURIMOS. Istam conclusionem commendans Boecius dicit
(90) ET PLU^{CH}RUM, INQUAM, HOC EST scilicet quod modo conclusisti
ATQUE PRECIOSUM SEU COROLARIUM SIVE PORISMA MAVIS¹⁰⁰ VOCARI.
Deinde cum dicit (92) ATQUI moyet quandam questionem circa
predicta et solvit. Et circa hoc duo facit. Primo enim ex
commendacione dictorum¹⁰¹ excitat attentionem Boecii dicens

98 concludit RPO conclusit J / 99 conclusionem RPO cognicionem J /

100 mauis (maiis ?) J magis RPG / 101 dictorum JR predictorum
PG dicendorum (ddo^r) O /

[III p. 10]

O Boeci, tu commendas istud corolarium. ATQUI pro sed HOC
 QUOQUE quod iam dictura sum NICHIL EST PULCHRIUS QUOD¹⁰²
 RACIO SUADET ANNECTENDUM¹⁰³ ESSE HIS supra dictis quia ex
 eis dependet. Et Boecius velud avidus factus ad sciendum illud
 quod Philosophia commendavit querit dicens (94) QUID, INQUAM,
 scilicet est illud tam pulchrum? Secundo¹⁰⁴ cum dicit (95)
 CUM MULTA¹⁰⁴ ponit suam questionem et circa hoc duo facit.
 Primo ponit questionem et solvit. Secundo ex soluzione quasdam
 conclusiones prius probatas deducit ibi (130) CUIUS VERO CAUSA.
 Circo^a primum duo facit. Primo questionem proponit. Secundo
 solvit ibi (111) CUIUS DISCRECIONEM. Circa primum sic procedit.
 Primo questionem minus lucide proponit dicens (95) CUM, INQUAM,
 BEATITUDO VIDEATUR MULTA CONTINERE, UTRUMNE OMNIA HEC CONIUNGANT
 UNUM VELUTI CORPUS BEATITUDINIS AD QUOD CETERA REFERANTUR?
 Scilicet queritur secundo cum dicit (99) VELLEM. Quia questio
 obscure proposita est non declarata exemplis, petit Boecius
 eam lucidius proponi dicens VELLEM, INQUAM, PATEFACERES ID
 scilicet quod queris IPSARUM RERUM COMMEMORACIONE scilicet
 specificando et exemplificando. Tercio Philosophia velud Boecio¹⁰⁵

---

102 quod RPG scilicet quod J0 / 103 annectendum RO admirandum (?)
J ad inutendum P / 104 secundo cum dicit cum multa O secundo qua
 cum dicit cum multa R secundo cum multa JG / 105 boecio RPO
 boecius J /

condescendens tanquam manu ducendo querit (101) NONNE, INQUIT,
 CENSEMUS BONUM ESSE BEATITUDINEM ? cui Boecius (102) AC¹⁰⁶
 SUMMUM, INQUAM quasi diceret non tantum censemus beatitudinem
 esse bonum sed etiam summum bonum. Cui Philosophia (103)
 ADDAS, INQUIT, HOC scilicet summum OMNIBUS LICET id est licitum
 est NAM EADEM BEATITUDO EST SUMMA SUFFICIENCIA EADEM SUMMA
 POTENCIA REVERENCIA QUOQUE CLARITAS AC VOLUPTAS ESSE IUDICATUR.
 (106) QUID ERGO scilicet estimas dicendum ad hoc quod¹⁰⁷ quero
 (106) NAM HECCINE OMNIA BONUM SUFFICIENCIA POTENCIA CETERAQUE
 VELUTI QUEDAM MEMBRA BEATITUDINIS SUNT AN¹⁰⁸ CUNCTA REFERUNTUR
 AD BONUM scilicet quod est summum¹¹⁰ de numero eorum VELUTI AD
 VERTICEM id est tanquam ad summam¹¹¹ et rationem¹¹¹ appetendi
 omnia alia. Et nota quod supra agendo de falsa felicitate non
 enumeravit nisi ista quinque, scilicet sufficiencia¹¹² etc.,
 quia bonum per falsam felicitatem non querebatur nisi
 particulatim¹¹³ secundum rationem imperfectam alicuius de numero

106 ac R at J0 ad GP / 107 quidem J / 108 bonum PGO bona bona RJ /
 109 an JRO que PG / 110 summum PG unum RJO / 111 summam et
 rationem JRO summam rationem PG / 112 sufficiencia (suffi^a) JROG
 sufficienciam P / 113 particulatim G particulatum PO particula^m J;
 et nota quod supra agendo de falsa felicitate non enumeravit nisi
 post particulatim add. J /

istorum quinque. Sed postquam ostendit veram felicitatem complecti ¹¹⁴ omnia quinque, patuit ¹¹⁵ eciam felicitatem consistere in bono totaliter perfecto non per rationem particularem alicuius istorum. Ideo cum illis quinque que vera beatitudo complectitur ¹¹⁶ enumerat bonum tamquam sextum. Quarto declarata questione fatetur Boecius se intelligere eam et eius dissolucionem prestolari. Unde dicit (109) INTELLIGO, INQUAM, QUID PROPONAS INVESTIGANDUM, SED DESIDERO AUDIRE QUID CONSTITUAS scilicet questionem dissolvendo. Deinde cum dicit (111) CUIUS DISCRECIONEM solvit questionem. Questio autem disiunctive de duabus proponitur et ideo in solvendo duo facit. Primo enim probat unam partem disiunctionis. Secundo probat aliam partem ibi (117) ID QUIDEM. Probat ergo primo quod ista non sunt partes ¹¹⁸ vel membra beatitudinis quia membra constituencia aliquid unum oportet esse ad invicem diversa. Sed ista omnia sunt idem. Dicit ergo (111) CUIUS REI scilicet iam in questione posite DISCRECIONEM id est discretam cognitionem SIC ACCIPE.

SI HEC OMNIA MEMBRA BEATITUDINIS FORENT ¹¹⁸ DISCREPARENT QUOQUE A SE INVICEM. HEC EST ENIM NATURA PARCIUM UT DIVERSA COMPONANT

114 complecti RP complectere JO / 115 patuit RPO posuit J /

116 istorum RPO istarum JG / 117 complectitur RPO completur J /

118 forent RPO foret J /

UNUM CORPUS. (114) ATQUI id est sed HEC OMNIA MONSTRATA
 SUNT IDEM ESSE supra prosa nona ERGO MINIME SUNT MEMBRA
 scilicet plura. Sed si in eis salvetur racio membra omnia
 ista non erunt nisi unum membrum et tunc sequitur beatitudinem
 componi ex uno membro quod est impossibile. Et hoc est quod
 dicit (116) ALIOQUIN id est si aliter dicatur scilicet quod
 non sunt membra sed unum membrum VIDEBITUR BEATITUDO CONTUNCTA
 ESSE EX UNO MEMBRO QUOD FIERI NEQUIT quia hoc tollit rationem
 distinctionis ac proprietatis tocius et partis. Deinde cum dicit
 (117) ID QUIDEM, INQUAM probat aliam partem questionis esse
 veram. Et primo inducitur Boecius approbans reprobacionem prime
 partis questionis et de veritate secunde partis querens. Unde
 dicit ID QUIDEM, INQUAM scilicet quod modo conclusum est de
 prima parte questionis DUBIUM NON EST, SED ID QUOD RESTAT
 scilicet dicendum de veritate alterius partis questionis
 EXPECTO. Secundo Philosophia ostendit aliam partem questionis
 scilicet quod omnia alia referuntur ad bonum tamquam ad causam¹¹⁹
 et summam¹¹⁹ propter quam appetuntur. Quod probat primo
 inductiye dicens (119) PALAM VERO EST CETERA scilicet quinque
 supra nominata ad que omnia appetenda reducuntur, ut patet

119 causam et summan JMOD summam causam RPe summam tamen G
summam falsam causam P /

444

supra prosa secunda REFERRI AD BONUM. (120) IDCIRCO ENIM PETITUR id est appetitur SUFFICIENCIA QUONIAM BONUM ESSE IUDICATUR, IDCIRCO POTENCIA scilicet desideratur QUONIAM ID QUOQUE CREDITUR ESSE BONUM, IDEM LICET CONECTARE DE REVERENCIA CLARITATE ET IOCUNDITATE et sic universaliter concludendo.

dicere¹²⁰ (123) ERGO OMNIUM EXPETENDORUM SUMMA ATQUE CAUSA BONUM EST. Secundo cum dicit (125) QUOD ENIM NEQUE ostendit idem per signum scilicet quod bonum est summa et causa omnium desiderandorum quia deficiente in aliquo racione boni et secundum se et secundum apparençiam tollitur racio appetibilitatis;

posita vero racione boni in aliquo seu secundum se seu secundum apparençiam ex hoc ipso est appetibile. Unde dicit (125) QUOD

ENIM NEQUE IN RE NEQUE IN SIMILITUDINE ULLUM BONUM IN SE RETINET ID NULLO MODO POTEST EXPETI. (127) CONTRAQUE ECIAM

QUE NATURA BONA NON SUNT TAMEN SI VIDEANTUR id est appareant

esse quasi vera bona sunt APPETUNTUR. (129) QUO FIT id est ex quo concludi potest UTI id est quod BONITAS IURE CREDATUR ESSE

SUMMA ATQUE CAUSA EXPETENDORUM OMNIUM. Istam autem conclusionem

ostendit manifestam per inductionem et per signum. Sequenti

prosa declarabit magis demonstrative. Deinde cum dicit (130)

---

120 concludendo dicere RPPeG concludendo dicit Q videtur

concludendo dicere J / 121 conclusionem RPO questionem J /

122

CUIUS VERO CAUSA ex dictis deducit quasdam conclusiones superius probatas ut planius intelligantur. Sunt autem due quarum prima est quod bonum et beatitudo sunt idem, secunda quod Deus et bonum sunt idem. Primo ergo deducit conclusionem primam sic (131) ID VERO MAXIME VIDETUR OPTARI cuius causa aliquid¹²³ expetitur. Illud enim propter quod aliquid appetitur est prius in causando motum desiderii quam illud quod appetitur propter aliud.¹²⁴ Secundum enim auctorem de causis causa primaria plus influit quam causa secundaria et ideo plus influit de desiderio illud propter quod aliud appetitur quam illud quod appetitur propter aliud sicut finis plus quam illud quod est ad finem. Et hoc manifestat exemplo dicens (132)

VELUTI SI QUISPIAM VELIT EQUITARE CAUSA SALUTIS NON TAM id est non tantum DESIDERAT MOTUM EQUITANDI QUAM id est quantum EFFECTUM SALUTIS endiadis est id est effectum qui est salus.

(134) CUM ERGO OMNIA PETANTUR id est appetantur GRACIA BONI, NON ILLA POCIUS DESIDERANTUR AB OMNIBUS QUAM IPSUM BONUM liptote¹²⁵

est: minus¹²⁶ dicit et plus intendit. Intendit enim quod bonum pocius desideratur quam alia que desiderantur propter bonum.

a

-----

122 conclusiones RPO questiones J / 123 aliquid RPO quid J /
 124 aliud PGO aliquid J illud R / 125 liptote RODM liptate PPeG
 uptote (?) J / 126 minus RPO unus J /

[III p 10]

(136) SED CONCESSIMUS BEATITUDINEM ESSE PROPTER QUOD CETERA
 OPTANTUR supra prosa secunda QUARE SIC QUOQUE QUERITUR
 BEATITUDO SOLA scilicet tamquam finis propter quem ¹²⁷ omnia
 desiderantur. (138) EX QUO LIQUIDO id est manifeste APPARET
 IPSIUS BONI ET BEATITUDINIS EANDEM ESSE SUBSTANCIAM. Quorum
 enim per se proprietas est eadem necesse est illa esse eadem:
 sed tam beatitudinis quam boni est per se proprium quod omnia
 propter ipsa desiderantur, ut satis ex superioribus liquet. ¹²⁸
 Isti deduccioni assensio Boecius dicit (140) NICHIL VIDEO
 CUR QUISPIAM POSSIT DISSENTIRE. Secundo cum dicit (140) SED
 DEUM deducit ulterius secundam conclusionem scilicet Deum
 secundum substanciam esse bonum SED MONSTRAVIMUS supra scilicet
 hac ¹²⁹ eadem prosa DEUM VERAMQUE BEATITUDINEM UNUM ATQUE IDEM
 ESSE cui attestatur Boecius dicens (142) ITA EST, INQUAM ex quo
 concludit Philosophia dicens ¹³⁰ (142) ERGO SECURE LICET
 CONCLUDERE SUBSTANCIAM QUOQUE DEI SITAM ESSE IN IPSO BONO
 NEC USQUAM ALIO id est alibi.

[III m 10]

HUC OMNES metrum decimum quod dicitur Falleucium de quo
 dictum est supra libro primo metro quarto. In hoc autem metro

127 quem RGO quod JD quam P / 128 liquet RPO liquent J /

129 hac RGO hanc JP / 130 dicens RPO dicit J /